

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ತ್ರಿಪಂಚಾಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

|| ತ್ರಿಪಂಚಾಶಃ ಸರ್ಗಃ ||

ಶ್ರೀರಾಮೇಣ ಕೈಕೇಯೀತಃ ಕೌಸಲ್ಯಾಪ್ರಭೃತೀಮನಿಷ್ಟಸ್ಯಾಶಂಕಾಂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಾಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ನಿವರ್ತನಾಯ ಪ್ರಯತ್ನಕರಣಂ ಶ್ರೀರಾಮಂ ವಿನಾ
ಸ್ವೀಯಂ ಜೀವನಮಸಂಭವಮುಕ್ತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ತತ್ರ ಗಮನಸ್ಯಾನಂಗೀಕರಣಂ
ತತಃ ಶ್ರೀರಾಮೇಣ ತಸ್ಮೈ ವನವಾಸಾಯಾನುಜ್ಞಾಪ್ರದಾನಂ

ಸ ತಂ ವೃಕ್ಷಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಸಂಧ್ಯಾಮನ್ವಾಸ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಾಂ |
ರಾಮೋ ರಮಯತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಇತಿ ಹೋವಾಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ || 2.53.1 ||

ಅದ್ಯೇಯಂ ಪ್ರಥಮಾ ರಾತ್ರಿಯಾತಾ ಜನಪದಾದ್ ಬಹಿಃ |
ಯಾ ಸುಮಂತ್ರೇಣ ರಹಿತಾ ತಾಂ ನೋತ್ಕಂಠಿತುಮರ್ಹಸಿ || 2.53.2 ||

ಜಾಗರ್ತವ್ಯಮತಂದ್ರಿಭ್ಯಾಮದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ರಾತ್ರಿಷು |
ಯೋಗಕ್ಷೇಮೌ ಹಿ ಸೀತಾಯಾ ವರ್ತೇತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾವಯೋಃ || 2.53.3 ||

ರಾತ್ರಿಂ ಕಥಂಚಿದೇವೇಮಾಂ ಸೌಮಿತ್ರೇ ವರ್ತಯಾಮಹೇ |
ಅಪವರ್ತಾಮಹೇ ಭೂಮಾವಾಸ್ತೀರ್ಯ ಸ್ವಯಮರ್ಜಿತ್ಯೈಃ || 2.53.4 ||

ಸ ತು ಸಂವಿಶ್ಯ ಮೇದಿನ್ಯಾಂ ಮಹಾರ್ಹಶಯನೋಚಿತಃ |
ಇಮಾಃ ಸೌಮಿತ್ರಯೇ ರಾಮೋ ವ್ಯಾಜಹಾರ ಕಥಾಃ ಶುಭಾಃ || 2.53.5 ||

ಧ್ರುವಮದ್ಯ ಮಹಾರಾಜೋ ದುಃಖಂ ಸ್ವಪಿತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ |
ಕೃತಕಾಮಾ ತು ಕೈಕೇಯೀ ತುಷ್ಟಾ ಭವಿತುಮರ್ಹತಿ || 2.53.6 ||

ಸಾ ಹಿ ದೇವೀ ಮಹಾರಾಜಂ ಕೈಕೇಯೀ ರಾಜ್ಯಕಾರಣಾತ್ |
ಅಪಿ ನ ಚ್ಯಾವಯೇತ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭರತಮಾಗತಂ || 2.53.7 ||

ಅನಾಥಶ್ಚ ಹಿ ವೃದ್ಧಶ್ಚ ಮಯಾ ಚೈವ ವಿನಾ ಕೃತಃ |
ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ಕಾಮಾತ್ಮಾ ಕೈಕೇಯ್ಯಾ ವಶಮಾಗತಃ || 2.53.8 ||

ಇದಂ ವ್ಯಸನಮಾಲೋಕ್ಯ ರಾಜ್ಞಶ್ಚ ಮತಿವಿಭ್ರಮಂ |
ಕಾಮ ಏವಾರ್ಥಧರ್ಮಾಭ್ಯಾಂ ಗರೀಯಾನಿತಿ ಮೇ ಮತಿಃ || 2.53.9 ||

ಕೋ ಹ್ಯವಿದ್ವಾನಪಿ ಪುಮಾನ್ ಪ್ರಮದಾಯಾಃ ಕೃತೇ ತ್ಯಜೇತ್ |
ಛಂದಾನುವರ್ತಿನಂ ಪುತ್ರಂ ತಾತೋ ಮಾಮಿವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ || 2.53.10 ||

ಸುಖೀ ಬತ ಸುಭಾರ್ಯಶ್ಚ ಭರತಃ ಕೇಕಯೀಸುತಃ |
ಮುದಿತಾನ್ ಕೋಸಲಾನೇಕೋ ಯೋ ಭೋಕ್ಷ್ಯತ್ಯಧಿರಾಜವತ್ || 2.53.11 ||

ಸ ಹಿ ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಸುಖಮೇಕಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ |
ತಾತೇ ತು ವಯಸಾತೀತೇ ಮಯಿ ಚಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತೇ || 2.53.12 ||

ಅರ್ಥಧರ್ಮೌ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಯಃ ಕಾಮಮನುವರ್ತತೇ |
ಏವಮಾಪದ್ಯತೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ರಾಜಾ ದಶರಥೋ ಯಥಾ || 2.53.13 ||

ಮನ್ಯೇ ದಶರಥಾಂತಾಯ ಮಮ ಪ್ರವ್ರಾಜನಾಯ ಚ |
ಕೈಕೇಯೀ ಸೌಮ್ಯ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ರಾಜ್ಯಾಯ ಭರತಸ್ಯ ಚ || 2.53.14 ||

ಅಪೀದಾನೀಂ ತು ಕೈಕೇಯೀ ಸೌಭಾಗ್ಯಮದಮೋಹಿತಾ |
ಕೌಸಲ್ಯಾಂ ಚ ಸುಮಿತ್ರಾಂ ಚ ಸಾ ಪ್ರಬಾಧೇತ ಮತ್ಕೃತೇ || 2.53.15 ||

ಮಾತಾಸ್ಮತ್ಕಾರಣಾದ್ ದೇವೀ ಸುಮಿತ್ರಾ ದುಃಖಮಾವಸೇತ್ |
ಅಯೋಧ್ಯಾಮಿತ ಏವ ತ್ವಂ ಕಾಲೇ ಪ್ರವಿಶ ಲಕ್ಷ್ಮಣ || 2.53.16 ||

ಅಹಮೇಕೋ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಸೀತಯಾ ಸಹ ದಂಡಕಾನ್ |
ಅನಾಥಾಯಾ ಹಿ ನಾಥಸ್ತ್ವಂ ಕೌಸಲ್ಯಾಯಾ ಭವಿಷ್ಯಸಿ || 2.53.17 ||

ಕ್ಷುದ್ರಕರ್ಮಾ ಹಿ ಕೈಕೇಯೀ ದ್ವೇಷಾದನ್ಯಾಯಮಾಚರೇತ್ |
ಪರಿದದ್ಯಾದ್ಧಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಗರಂ ತೇ ಮಮ ಮಾತರಂ || 2.53.18 ||

ನೂನಂ ಜಾತ್ಯಂತರೇ ತಾತ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಪುತ್ರೈರ್ವಿಯೋಜಿತಾಃ |
ಜನನ್ಯಾ ಮಮ ಸೌಮಿತ್ರೇ ತದದ್ಯೈತದುಪಸ್ಥಿತಂ || 2.53.19 ||

ಮಯಾ ಹಿ ಚಿರಪುಷ್ಟೇನ ದುಃಖಸಂವರ್ಧಿತೇನ ಚ |
ವಿಪ್ರಯುಜ್ಯತ ಕೌಸಲ್ಯಾ ಫಲಕಾಲೇ ಧಿಗಸ್ತು ಮಾಂ || 2.53.20 ||

ಮಾ ಸ್ಮ ಸೀಮಂತಿನೀ ಕಾಚಿಜ್ಜನಯೇತ್ ಪುತ್ರಮೀದೃಶಂ |
ಸೌಮಿತ್ರೇ ಯೋಽಹಮಂಬಾಯಾ ದದ್ಮಿ ಶೋಕಮನಂತಕಂ || 2.53.21 ||

ಮನ್ಯೇ ಪ್ರೀತಿವಿಶಿಷ್ಟಾ ಸಾ ಮತ್ತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಾರಿಕಾ |
ಯತ್ತಸ್ಯಾಃ ಶ್ರೂಯತೇ ವಾಕ್ಯಂ ಶುಕ ಪಾದಮರೇರ್ದಶ || 2.53.22 ||

ಶೋಚಂತ್ಯಾಶ್ಚಾಲ್ಪಭಾಗ್ಯಾಯಾ ನ ಕಿಂಚಿದುಪಕುರ್ವತಾ |
ಪುತ್ರೇಣ ಕಿಮಪುತ್ರಾಯಾ ಮಯಾ ಕಾರ್ಯಮರಿಂದಮ || 2.53.23 ||

ಅಲ್ಪಭಾಗ್ಯಾ ಹಿ ಮೇ ಮಾತಾ ಕೌಸಲ್ಯಾ ರಹಿತಾ ಮಯಾ |
ಶೇತೇ ಪರಮದುಃಖಾರ್ತಾ ಪತಿತಾ ಶೋಕಸಾಗರೇ || 2.53.24 ||

ಏಕೋ ಹ್ಯಹಮಯೋಧ್ಯಾಂ ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ಚಾಪಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ |
ತರೇಯಮಿಷುಭಿಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ನನು ವೀರ್ಯಮಕಾರಣಂ || 2.53.25 ||

ಅಧರ್ಮಭಯಭೀತಶ್ಚ ಪರಲೋಕಸ್ಯ ಚಾನಘ |
ತೇನ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನಾದ್ಯಾಹಮಾತ್ಮಾನಮಭಿಷೇಚಯೇ || 2.53.26 ||

ಏತದನ್ಯಚ್ಚ ಕರುಣಂ ವಿಲಪ್ಯ ವಿಜನೇ ಬಹು |
ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣಮುಖೋ ದೀನೋ ನಿಶಿ ತೂಷ್ಟೀಮುಪಾವಿಶತ್ || 2.53.27 ||

ವಿಲಾಪೋಪರತಂ ರಾಮಂ ಗತಾರ್ಚಿಷಮಿವಾನಲಂ |
ಸಮುದ್ರಮಿವ ನಿರ್ವೇಗಮಾಶ್ವಾಸಯತ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ || 2.53.28 ||

ಧ್ರುವಮದ್ಯ ಪುರೀ ರಾಮ ಅಯೋಧ್ಯಾಽಯುಧಿನಾಂ ವರ |
ನಿಷ್ಪ್ರಭಾ ತ್ವಯಿ ನಿಷ್ಕಾಂತೇ ಗತಚಂದ್ರೇವ ಶರ್ವರೀ || 2.53.29 ||

ನೈತದೌಪಯಿಕಂ ರಾಮ ಯದಿದಂ ಪರಿತಪ್ಯಸೇ |
ವಿಷಾದಯಸಿ ಸೀತಾಂ ಚ ಮಾಂ ಚೈವ ಪುರುಷರ್ಷಭ || 2.53.30 ||

ನ ಚ ಸೀತಾ ತ್ವಯಾ ಹೀನಾ ನ ಚಾಹಮಪಿ ರಾಘವ |
ಮುಹೂರ್ತಮಪಿ ಜೀವಾವೋ ಜಲಾನ್ಮತ್ಸ್ಯಾವಿವೋದ್ಧೃತೌ || 2.53.31 ||

ನಹಿ ತಾತಂ ನ ಶತ್ರುಘ್ನಂ ನ ಸುಮಿತ್ರಾಂ ಪರಂತಪ |
ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛೇಯಮದ್ಯಾಹಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಚಾಪಿ ತ್ವಯಾ ವಿನಾ || 2.53.32 ||

ತತಸ್ತತ್ರ ಸಮಾಸೀನೌ ನಾತಿದೂರೇ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ತಾಂ |
ನ್ಯಗ್ರೋಧೇ ಸುಕೃತಾಂ ಶಯ್ಯಾಂ ಭೇಜಾತೇ ಧರ್ಮವತ್ಸಲೌ || 2.53.33 ||

ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯೋತ್ತಮಪುಷ್ಕಲಂ ವಚೋ
ನಿಶಮ್ಯ ಚೈವಂ ವನವಾಸಮಾದರಾತ್ |
ಸಮಾಃ ಸಮಸ್ತಾ ವಿದಧೇ ಪರಂತಪಃ
ಪ್ರಪದ್ಯ ಧರ್ಮಂ ಸುಚಿರಾಯ ರಾಘವಃ || 2.53.34 ||

ತತಸ್ತು ತಸ್ಮಿನ್ ವಿಜನೇ ಮಹಾಬಲೌ
ಮಹಾವನೇ ರಾಘವವಂಶವರ್ಧನೌ |
ನ ತೌ ಭಯಂ ಸಂಭ್ರಮಮಭ್ಯುಪೇಯತು -
ಯಥೈವ ಸಿಂಹೌ ಗಿರಿಸಾನುಗೋಚರೌ || 2.53.35 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ತ್ರಿಪಂಚಾಶಃ ಸರ್ಗಃ ||